

Ζήλεια

Τῆς βλέπω δυό, πάντα μαζί πηγαίνουν,
πάντα κρυφὰ 'μιλοῦν,
ἢ μὲν ἔς τῆς ἄλλης τὸ αὐτὶ γελοῦν
καὶ μέσα ἔς ὄλους ἴσ' ἀνταμιόνη.

Τί χωρατὰ! Τί ἀγάπη τῆς ἐνόει,
μαρτεία τρυφερή,
ὅπου καὶ ρύχτ' ἀκόμα καὶ χωρὶς κερὶ
'μπορεῖ ἢ μὲν τὴν ἄλλη ν' ἀνταμιόνη.

Καὶ τί τὰ μὲν ἢ δυό τους, τί τὰ κάνουν!
ποῦ μόνο τὰ μισὰ
ἀπ' ὅσα... λέρε χὰδ'α περισσὰ
'μπορούσατε δυό νέους τὰ τρελλάνουν!

"Αχ, νά! Πεθαίνει κάθε μὰ τους ἕνα
ποῦ ταῖς ζηλεύει δυστυχῆ,
γὰ νάχουν ἄλλη μὲν ἀπὸ τοὺς δυό ψυχῆ
ἔς τὰ χεῖλη τους ἐκεῖνα τὰ σμιγμένα.

Δεκέμβριος, 1884.

ΙΩ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΣ.

Ο ΧΑΡΤΟΠΑΙΚΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Πρωτοχρονιὰ καὶ πάλι... ἀρχίζουν τὰ χαρτιά!
ἄς ξαναδοκιμάσω τῆς τύχης τὰ γραμμένα,
ἄς πάω νὰ σκοτώσω ἴσ' ἄσσο τὴ νυχτιὰ,
μήπως τὰ φέρ' ἢ τύχη καὶ βγάλω τὰ χαμένα.

Πέρσω θαρρῶ ἴσ' ἄσσο μὲν ἴσ' ἄσσο πεντακόσ',
προπέρσω ἴσ' ἄσσο ἀκόμη ἑκατό,
ἀντιπροπέρσω πάλι ἴσ' ἄσσο ἄλλα τόσα,
καὶ κάθε νέο χρόνο πεντάρη δὲν κρατῶ.

Μὰ τώρα θὰ κερδίσω... γι' αὐτὸ δὲν ἀμφιβάλλω,
μ' ἐκείνη τῇ φαγοῦρα ποῦ νοιώθω μὲς ἴσ' ἄσσο
πιστεύω τὰ χαμένα τριπλά πὺς θὰ τὰ βγάλω...
"Ἄη Βασίλη βόηθα ἑνὸς πτωχοῦ κεμερί.

Πηγαίνω σὲ μὴν Δέσχη ποῦ παίζουνε χαρτιά,
ἕνας Συνταγματάρχης τὰ κόβει ἴσ' ἄσσο γεμάτα,
ὄλοι μὲ χαιρετοῦνε μὲ μὴν λοξὴ ματιὰ
κι' εὐθύς γιὰ μὲ προστάζουν νὰ ἔλθω τσοκολίτα.

Βάζω κι' ἐγὼ ἴσ' ἄσσο καὶ ῥοδοκικινίζω,
ἴσ' ἄσσο χαρτοσιὰ τὴν τρίτη ἴσ' ἄσσο βγαίνει σότος,
πάρωλι τὸν πηγαίνω καὶ τὸν ξανακερδίζω,
τοῦ τὸν πηγαίνω σέτε κι' ὁ ἄσσο πάλι πρῶτος.

Καλὰ ἐγὼ τὸ εἶπα πὺς θὰ κερδίσω ἴσ' ἄσσο,
καὶ τί καλὰ ποῦ εἶναι κανένας νὰ κερδίζη,
νὰ κάβεται ἀπάνω ἴσ' ἄσσο καναπέ ἀνέτως,
νὰ πίνη τσοκολάτα καὶ ποῦρο νὰ καννίζη!

Κερδίζω χίλια φράγκα καὶ ὄλοι μὲ συγχαίρουν,
μὰ κι' ὁ Συνταγματάρχης μὲ βλέπει καὶ γελᾷ,
καὶ ἄλλη τσοκολάτα προστάζει νὰ μοῦ φέρουν...
Τί χρόνος εἶνε τοῦτος! τί κέρδη! τί καλὰ!

Ἡ ὄρα εἶνε δυό... θὰ παίζω ὡς νὰ φέξη!
τί μοναμάδες σ' ὄλους τοὺς φίλους θὰ μοιράσω!
ἄλλ' ὅμως παρ' ἐλπίδα σὲ χαρτοσιὰς πέντ' ἔξη
ὁ κύρ Συνταγματάρχης μοῦ ἔκοψε τὸν ἄσσο.

Ἡ ὄρα τρεῖς... μοῦ φεύγουν φράγκα χρυσὰ διακόσα!
Τρεῖς ἡμισυ... μοῦ πέρνει κι' ἔξητα κολονάτα!
Τέσσερες... σβουρώνει ἀκόμη ἄλλα τόσα,
κι' ἀμέσως ἄλλη μία μοῦ φέρνουν τσοκολάτα.

Ἡ ὄρα μου ἀλλάζει, σηκώνομαι, θυμόνω,
ξοσχίζω πέντε ἄσσο καὶ τοὺς σαλαπατιῶ,
καὶ ὁ Συνταγματάρχης μὲ κάνει καὶ πληρώνω
τὴν κάθε τσοκολάτα πρὸς φράγκα ἑκατό.

Πᾶνε τὰ κέρδη ὄλα, πᾶνε καὶ τὰ δικά μου,
κι' ἐσκόπευα νὰ βγάλω μ' αὐτὰ ἐφημερίδα...
μὰ τώρα; πᾶν ἴσ' ἄσσο βρόντο τὰ τόσα σχέδιά μου,
καὶ μένω μὲ τοῦ κέρδους μονάχη τὴν ἐλπίδα.

Τύχη καμμιὰ γιὰ μὲν θαρρῶ πὺς δὲν ὑπάρχει
οὔτε εἰς τὴν πασάτα, οὔτε ἴσ' ἄσσο...
Ἄκουσ ἐκεῖ νὰ παίζω μὲ τὸν Συνταγματάρχη;
δὲν πηγαίνα νὰ παίζω εἰς ἕνα καφενεῖ;

Ἡ ἡμέρα ξημερώνει, παράταις καὶ κανόνια,
καὶ κούρκοι μὲς ἴσ' ἄσσο φούρνους μυρίζουν καὶ καπνίζω.
Καὶ νά! τ' ὄδοντα πέντε πρῶτ' μὲ βλέπει
τὸν ἄσσο νὰ δαγκάνω χωρὶς λεπτό ἴσ' ἄσσο τσέπη.

Γ. ΣΟΥΡΗΣ.

ΧΑΡΙΝ ΑΝΤΙ ΧΑΡΙΤΟΣ

Τὸ Φαναράκι κεῖται εἰς τὸ ἄκρον τοῦ Βοσπόρου· ἀλλὰ δὲν ἔχει τὴν γοητευτικὴν γραφικότητα τῶν ἄλλων προαστείων, τῶν ἐπὶ τῶν καταφύτων λόφων ἀνερριχημένων καὶ φιλαρέσκως ἐγκατοπτριζομένων εἰς τὰ πράσινα τοῦ Καταστένου κύματα. Ἐπ' αὐτοῦ χύνει τὴν ἀγρίαν τῆς ἀναπνοῆς ἢ ὀπισθὲν τοῦ βρυχωμένη Μζύρη θάλασσα.

Ἐν τῷ μικρῷ λιμένι σταθμεύουσιν ἡγυροβολημένα πλοῖα ἀναμένοντα τὴν μεσουκτιαν τροπὴν τοῦ ἀνέμου, ὅπως ἀπάρωσιν μετὰ τὸν ὄρθρον· οἱ αὐτοὶ, ἀνελευσάντες εἰς τὴν ἀκτὴν τὰς λέμβους, κάθηνται ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ καφενείου καθ' ὀμίλους.

— Αἶ, παιδιὰ, πᾶμε μὲς ἴσ' ἄσσο τὸ καίκι, βράδ'υα-σε, εἶπε πρὸς ἕνα τῶν ὀμίλων ὑψηλὸς ναύ-

της, ἀμπαδέλια, φορῶν γούνα, πλατεῖαν μαλλίνην περισκελίδα καὶ ὑψηλὸν φέσιον μετὰ μακρὰς κυανῆς φούντας.

— Καπετάνιε, εἶπεν εἰς τῶν ναυτῶν, ὁ Σαλῆς ὁ καφετζῆς σ' ἐζήτοῦσε νὰ πάτε 'ς τὸ σπίτι του· ἤθελε νὰ σέ ἰδῆ ἢ μάνα του, ἢ χανοῦμισσα.

— Μ' εὔρηκε κ' ἐπήγαμε, εἶπεν ὁ καπετάνιος. Ὁ ναυτοπῆαις μετεκόμισεν ἐκ τοῦ ἐγγύς ἐκεῖ παντοπωλείου σάκκον πλήρη ἄρτων, οἱ ναῦται δὲ τὰ βαρέλια τοῦ νεροῦ καὶ τὴν ἄλλην κουμπάριαν τοῦ πλοίου.

— Ἀθάρα παιδιά! εἶπεν ὁ πλοίαρχος.

Καὶ ὤθησε μετὰ τῶν ναυτῶν τὴν λέμβον, ἣτις εἰσώλισθησεν εἰς τὸ ὕδωρ αὐλακώσασα τὴν ἄμμον. Ὁ ναυτοπῆαις εἰσπηδήσας προσήρμωσε τὰς κόπας εἰς τοὺς σκαλμούς.

— Καλὸ κατεῦθιο, ἀδέρφι μου Διαμαντῆ, εἶπε φωνή τις τουρκιστί.

— Καλὴ ἀντάμωσι, Σαλῆ μου, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος στραφεῖς πρὸς τὸν πλησιάσαντα Ὁθωμανόν.

Καὶ ἐναγκαλισθέντες ἐφιλήθησαν θερμῶς, ἐν ᾧ πολυὸς ἰμάμης, μὲ πράσινον σαρίκιον ἐγγύς ἐκεῖ καθήμενος βλοσυρὸν ἔρριψεν ἐπ' αὐτῶν βλέμμα, ὑβρίζων ὑπὸ τὸν μύστακά του τὸν ἀνάξιον Ὁσμάνην, ὅστις ἐβεβήλου τὰ χεῖλη του μὲ τὸ φίλημα ἐνὸς γκιαούρ.

Ἡ λέμβος ἀπομακρυνθεῖσα τῆς ἀκτῆς προσήγγισεν εἰς ἓν τῶν ἠγχιυροβολημένων πλοίων.

Ἄφ' οὗ δ' ἀνέβησαν πάντες,

— Καπετάνιε, εἶπεν εἰς τῶν ναυτῶν, σήμερα ποῦ εἶδα πάλι τὸ Σαλῆ, θυμῆθηκα ὅσα ἄκουσα γιὰ τὸν γλυτωμὸ καὶ τῶν δυό σας· μεις τότε λείπαμε μὲ τὴ Βαγγελιστρα 'ς τὴν Ἀγαθόπολι καὶ δὲν τὰ καλοξέρομε· δὲν μᾶς τὰ λές καταλεπτῶς;

— Νὰ σᾶς τὰ πῶ, εἶπεν ὁ καπετάν Διαμαντῆς.

Ἐἶχεν ἐπέλθει ἤδη ἡ νύξ· ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται ἐκάθησαν εἰς τὴν πρύμνην· ἐν ᾧ δ' ὁ ἐπὶ τῆς βραχῶδους ἀκτῆς ὑψηλὸς φανὸς ἤρχισεν ἐκπέμπων τὴν ζωηρὰν καὶ διαλείπουσαν ἀκτινοβολίαν του, ἐλπίδα τῶν ναυτιλλομένων, καὶ ἐπὶ τῶν πλοίων ἀνηρτῶντο πράσινα καὶ ἐρυθρὰ φῶτα, ἐν τῇ σιγῇ τοῦ λιμένος ἦν οὐδὲν ἐτάραττεν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἦν μόνον ἡ λάμψις τοῦ σιγάρου τῶν ναυτῶν διέστειζεν ἐπὶ στιγμὴν, ὁ καπετάν Διαμαντῆς εἶπε:

— Ὅντας οἱ Ρούσοι κατέβηκαν 'ς ταῖς Σαράντα Ἐκκλησιαίς, τὸ τουρκικὸ ἀσκέρι τράβηξε γιὰ τὴν Πέλι φεύγοντας· ἡ καβαλλαρία πέρασε ἀπ' τὸ χωριὸν μας· οἱ Τούρκοι κόνεψαν 'ς τὰ σπίτια μας· τ' ἄλογά τους τᾶβαλαν 'ς ταῖς αὐλαῖς μας, ὡς καὶ τὸν νάρθηκα τῆς ἐκκλησιαῆς τὸν ἔκαναν ἀχοῦρι.

Οἱ στρατιῶταις ἔφεραν μαζί τους ἀπ' τὰ μέρη

τῆς Βουλγαρίας λογίων λογίων πράγματα· κοντογούνα, σιτζαντέδες, γιορντάνια, ἀσημικά, δισκοπότηρα· σ' ἐπιανε μίαν ἀνατριχίλα νὰ συλλογιέσαι τί ἀπόγειναν ἢ ἐκκλησιαίς καὶ τὰ σπίτια ποῦ τᾶχαν γιὰ στολίδια τους, καὶ τί ἀπόγειναν τὰ κορμιὰ ποῦ τὰ φοροῦσαν· οἱ στρατιῶταις τὰ πωλοῦσαν 'φθηνά· αἱ, τί τους κόστιζαν! μ' ἓνα κατοστάρικα καὶ μὲ γέμιζες τὸ σπῆτι σου· μερικοὶ πῆραν, οἰκονομήθησαν ἐμένα δὲν μ' ἄφησε ἡ Σμαραγδῆ, ἡ γυναῖκά μου νὰ πάρω τίποτε τῆς φαίνονταν σὰν νάταν στοιχειωμένα μὲ τὸ αἷμα τῶν σφαγμένων, καὶ πῶς τὴν νύκτα ἅμα πατοῦσε 'πάνω σ' ἐκεῖνα τὰ κιλίμια θᾶκουε κάτω ἀπ' τὰ πόδια της κανένο σβουμένο ψυχομάχημα.

Ἄς εἶνε· 'ς τὸ σπίτι μου εἶχαν κονέψει πέντε ἀνατολίταις τούρκοι· μὰ γιὰ τὴν καλὴ μου τύχη ὁ ὀμπασῆς τους βρέθηκε νὰ μὲ γνωρίζῃ· ἦταν καφετζῆς 'ς τὸ Φαναράκι, κ' ὅταν περνοῦσα ἀπ' ἐδῶ βλεπόμασταν. Μιὰ μέρα μὲ παίρνει μονάχο καὶ μὲ λέγει:

— Καπετάν Διαμαντῆ, πὰρ' τὴ φαρῆλια σου καὶ φύγε· κακὰ μαντάτα μᾶς ἔρχονται· φοβοῦμαι μὴν ἀγριέψῃ τ' ἀσκέρι καὶ κακοπάθετε.

— Ἀμ' ποῦ νὰ φύγω μὲ τόσα παιδιά; τοῦ λέγω, ποῦ νὰ πάγω; σέ ποῖον ν' ἀφήσω τὸ σπῆτι μου, τὸ νοικοκυριό μου; ἂν εἶνε γραφτό μου νὰ πεθάνω σφαγμένος, ἄς μὲ σφάζουν· τὸ γραφτό δὲ ξεγράφεται.

Ἀπὸ τότε εἶχα τὴν ἔννοια· λαγοκοιμώμασταν· πλαγιάζαμε 'ντυμένοι κ' εἶχαμε τ' αὐτιά μας τσιτωμένα μὴν ἀκούσαμε τίποτε. Μιὰ νύκτα, δύο ὥραις ὕστερα ἀπ' τὰ μεσάνυκτα ἀκούου ἔξαφνα νὰ βαρᾶ ἡ τρομπέτα 'ς τοὺς δρόμους καὶ νὰ φωνάζῃ ἄγρια τοὺς στρατιῶτας νὰ σελλώσουν τ' ἄλογά τους νὰ φύγουν· τοὺς ἤρθε τηλεγράφημα πῶς ὁ Μόσκοβος ζύγωσε· ἡ γυναῖκά μου ἄρχισε νὰ τρέμῃ· ἔκανε τὸ σταυρὸ της καὶ σηκώθηκε καὶ ἔσβυσε τὴν κανδύλα γιὰ νὰ μὴ φαίνεται φῶς μὲς τὴν καμαρὰ μας· ἄκουα τὴν καρδιά της καὶ τῆς κόρης μου νὰ κτυπᾷ σὰν ῥολόγι κάτω ἀπὸ τὸ πάπλωμα. Ἐξαφνα ἀκοῦμ' ἓνα βρόντο 'ς τὴν πόρτα, πετιέται ἡ κλειδαργιά, καὶ μπαίνουν μέσα ἀρματωμένοι, ἔτοιμοι γιὰ φεγγιό, οἱ Τούρκοι φέρνουν φῶς· ἓνας τρέχει 'ς τὸ σενοῦκι ποῦχαμε τὸ μαλαματικό μας· ἓνας ἄλλος χύνεται 'πάνω 'ς τὴν κόρη μου ποῦ φοροῦσε γιὰ φύλαξι ἀπάνω της τὸ γιορντάνι της καὶ τὰ διαμαντικά της· ἐγὼ τινάζομαι ἀπάνω· ἡ ἀπελπισία μ' ἐθέρωσε· σκουντῶ μακρὰ ἀπ' τὴν κόρη μου τὸν ἓνα, τοὺς παλεύω ὅλους· μὰ 'ς τὰ ὕστερα μὲ πιάνουν, μὲ βαστοῦν δυό, καὶ ἓνας ξεσπαθώνει, καὶ 'ς τὴν τρομερῇ στιγμῇ ποῦ ἔπεφτε τὸ σπαθί, μέσα 'ς τοὺς θρήνους τῆς γυναῖκας μου καὶ τῶν παιδιῶν μου, εἶδα τὸν ἓναν ἀπ' αὐτοὺς νὰ σέρνῃ τὴν κόρη μου, κοπέλα εἰκο-

σι χρονῶν... τὸ σπαθὶ ἔπεσε· μὰ δὲ μ' ἔσφαξε· μόνον ἔζωπετσα μ' ἐπῆρε, γιατί βρέθηκε ἓνα χέρι καὶ τὸ κράτησε, τὸ χέρι τοῦ Σαλῆ, ὁποῦ γύρισε ἀπὸ τοῦ ριούζμπαση ποῦ τὸν εἶχε κράξει νὰ τοῦ δώσῃ διαταγή.

— Βρὲ σκυλιά, τοὺς φώναξε, ἡμεῖς χανόμεσθε ἴδω καὶ σεῖς κλεψιαῖς καὶ σκοτωμοὺς λογαριάζετε; δὲν φοβάσθε τὸν Θεό; Καὶ τοὺς ἄρχισε μὲταις διπλாரιαῖς καὶ τοὺς πέταξε ἔξω, καὶ τοὺς κυνήγησε μὲ τὸ σπαθὶ ξεγυμνωμένο.

Σὲ ἴλιγο ἀκούσαμε τὸν ποδοβολητὸ τῶν ἀλόγων τοὺς ποῦ ἔφυγαν κ' ἐμεῖς μὲ ἄματα δακρυσμένα παρατηρούσαμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο καὶ δὲν πιστεύαμε ἀκόμα πῶς ἡ Παναγία μᾶς ἐφύλαξε καὶ τὴν τιμὴν μας καὶ τὴν ζωὴν μας...

Ἦστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέραις ἔρχονται καμμιὰ δεκαριά Τούρκοι στρατιώται· τοὺς ἔστειλαν νὰ μάθουν ὡς ποῦ ἔφθασαν οἱ Ροῦσοι καὶ νὰ πάρουν καὶ τὴν μηχανὴν τοῦ τηλεγράφου ποῦ τὴν παράτησε ὁ τηλεγραφεστὴς ἐκεῖνη τὴν νύχτα κ' ἔφυγε μαζί τους· τὴν πῆραν κ' ἔφυγαν βιαστικά· μὰ ὕστερα ἀπὸ ἴλιγη ὥρα νάσου κ' ἔρχονται καμμιὰ εἰκοσιπενταριά Ροῦσοι· σὰν νὰ τοὺς εἶχαν παραγγελιά· κάτι ἄντρες ἴσα μ' ἐκεῖ ἀπάνω, ξανθοί, μὲ κασκέτα καὶ κοντάργια μακρυά· βρωμοῦσαν βότκα· τ' ἄλογά τους, θηρία· καὶ αὐτοὺς τοὺς ἔστειλαν νὰ ἰδοῦν ἄμπρός ἀπὸ τὸ στρατεμμα μὴν εἶνε ποῦποτα κρυμμένοι Τούρκοι.

— Τώρα δὲ ἦταν ἴδω, δέκα Τούρκοι! τοὺς λέγει ἓνας.

Κεντροῦν τ' ἄλογά τους κ' ἀστραπή· χωρίζονται σὲ δύο καὶ τρέχουν, τρέχουν καὶ βάζουν ἔς τὴ μέση τοὺς Τούρκους. Οἱ Τούρκοι ἔς τὴν ἀπελπισία τοὺς γυρνοῦν πίσω γιὰ νὰ προφθάσουν νὰ χωθοῦν ἔς τὸ χωριὸ μπάς καὶ γλυτώσουν. Οἱ Ροῦσοι τότε τοὺς ἔβαλαν ἄμπρός· μπάμ! μπούμ! σκότωσαν τρέχοντας τοὺς ἑφτά· οἱ τρεῖς πρόφθασαν κ' ἔφθασαν ὡς ἔξω ἀπ' τὸ χωριὸ, ἔς τὰ τούρρικα τὰ μνημόρια· μὰ ὁ ἓνας ἦταν λαθωμένος· τότε κυττάζω καὶ τί βλέπω; ἓνας ἀπ' αὐτοὺς ἦταν καὶ ὁ Σαλῆς. Ἄχ! κακόμοιρε Σαλῆ, πάει, χάθηκες! εἶπα μέσα μου. Σὺ μ' ἐγλύτωσες μὰ γὼ δὲν ἔμπορῶ νὰ σὲ γλυτώσω· καὶ χωρὶς νὰ καλοσυλλογισθῶ τί κάνω, ζυγόνω ἔς τὸν ἀρχηγὸ τῶν ρούσων καὶ μισὰ ρούσικα, μισὰ βουλγάρικα, μισὰ ῥωμαίικα τοῦ λέγω: — Βρατοῦσκα, ὄχι σκοτώσει τούρκ· φθάνει ὅσοι σκοτώσει, καὶ τοῦ ἔδειχνα τοὺς σκοτωμένους ποῦ ἦσαν ἔξαπλωμένοι ἔς τὸ δρόμο· αὐτοὺς φυλάξει ἐμεῖς, καὶ σὰν ἔρθῃ σεῖς δώσῃ ζωντανούς.

— Ναι, ναι, εἶπαν καὶ οἱ ἄλλοι χωριανοί, ἡμεῖς φυλάξει.

— Χαρός! εἶπε τότε αὐτός.

Ἔτσι ποῦ δὲν τοῦ κόστιζε νὰ τοὺς σκοτώσῃ τὸ ἴδιο δὲν τοῦ κόστιζε καὶ νὰ τοὺς ἀφήσῃ ζωντανούς· σάμπως τοὺς ἄφησε γιὰ νὰ δεῖξῃ ἔς τὸν ἀρχηγὸ του

πῶς ἔπιασε καὶ ζωντανούς σκλάβους· γιατί φεύγοντας μᾶς παράγγειλε νὰ τοὺς φυλάξωμε καλά ὅσο νὰ ξανάλθουν· τότε πῆραν τᾶλογα τῶν τούρκων, τὰ τουφέκια των, τὰ ῥολόγια των, τὴ μηχανὴν τοῦ τηλεγράφου κ' ἔφυγαν· ἓνας εἶδε πῶς ὁ Σαλῆς φοροῦσε καινούργια ποδήματα· γύρισε πίσω, τοῦ εἶπε νὰ τὰ βγάλῃ, τὰ πῆρε κ' ἐπρόκαμε τοὺς ἄλλους· κ' ἔτσι ὁ Σαλῆς, πατώντας μὲ τὰ τσουράπια χάμου, καὶ οἱ ἄλλοι δύο ἔμπῆκαν μὲ καταφρόνιο μέσ' ἔς τὸ χωριὸ· γιὰ νὰ μὴ φύγουν τοὺς ἔβαλαν ἔς τὴ μέση κάτι ἴδιοί μας μὲ τὸ τουφέκι ἔς τὸ χέρι· γιατί τότε, θυμᾶσθε, ἦμασταν ὅλοι ἀρματωμένοι. Ἐνας ἀπ' αὐτοῦνους ἦταν Σαραγιώτης, ἀπ' τὸ Σαράι τῆς Βύζας, παληκκαρὸς μὲ μαύρη σερβέτα καὶ μεγάλη στριμμένα μουστάκια· οἱ μπασιμποζούκηδες τοῦ εἶχαν κάψει τὸ σπῆτή του, τοῦ εἶχαν σκοτώσει τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ παιδιά του· ἄχ! νὰ βλέπατε καῖνο τὸ μάτι του! δὲν εἶδα πεῖδ ἄγριο μάτι ἔς τὴ ζωὴν μου· εἶχε μέσα ὅλαις ταῖς φλόγαις τοῦ σπιτιοῦ του, ὅλους τοὺς βόγγους τῆς γυναῖκάς του, ὅλο τὸ αἶμα τῶν παιδιῶν του· ἦρχονταν ἀπὸ πίσω τους καὶ ἔτριζε τὰ δόντια του καὶ τοὺς κτυποῦσε μὲ τὸ κοντάκι τοῦ σισανέ του μουρμουρίζοντας: Σκυλιά! λωρίδα λωρίδα θὰ κόψω τὸ τομάρι σας!

Οἱ στρατιώται μὲ ἄματα δακρυσμένα καὶ σκυφτὸ κεφάλι πῆγαιναν ἄμπρός· κ' ἐγὼ συλλογιώμην πῶς καὶ πάλιν δὲν στέκουνταν γερὰ ἔς τὸν ὦμο τὰ κεφάλια τους· ποῦ νὰ τοὺς βάνωμε; τοὺς βάνωμε ἔς τοῦ Μαργαρίτη τοῦ χάνι· μαζώξαμε παράδες, τοὺς ἀγοράσαμε ψωμί καὶ φαγιὸ· κάτω ἔς τὴν πόρτα τρεῖς ἀρματωμένοι φύλαγαν βάρδια.

Μὰ ὁ Σαραγιώτης διψοῦσε αἶμα· μέσα σ' ἓνα καφενὲ ἄρχισε: Τί τὰ φυλάμε τὰ σκυλιά καὶ δὲν πᾶμε νὰ τὰ πετσοκόψωμε καὶ νὰ ρίξωμε τὰ κομμάτια τους ἔς τοὺς σκύλους; τοὺς ἀγρίεψε ὅλους καὶ καμμιὰ δεκαριά παληκάρια πῆραν τὰ τουφέκια τρυς νὰ πᾶν νὰ σπάσουν τὴν πόρτα τοῦ χανιοῦ, ν' ἀνεβούν νὰ τοὺς σκοτώσουν· ἐγὼ τῶμαθα· τρέχω ἔς τοὺς δημογέροντες.

— Μεγάλον κακὸν θὰ γείνη· θέλουν νὰ σκοτώσουν τοὺς Τούρκους· τοὺς ἄφησαν οἱ Ροῦσοι τὴ ζωὴν καὶ θὰ τὴν πάρωμε ἡμεῖς; Αὐτὸς ὁ Σαραγιώτης σὰ θέλει νὰ πιῇ αἶμα, ἄς πᾶν ἄλλου· ὄχι μέσ' ἔς τὸ χωριὸ μας· ἄς μὴν ἀνάψῃ τέτοια φωτιά· πάνω ἔς τὰ κεφάλια μας. Οἱ δημογέροντες ἐπῆγαν ὡς τὸ χάνι καὶ βρῆκαν τοὺς ἀρματωμένους· ποῖός ἦτο ναύτης ἔς τὸ καῖκι τους, ποῖός ἦτο σκαφτιάς ἔς τὰ χωράφια τους· τοὺς ἔμιλησαν κ' αὐτοὶ ἄκουσαν κ' ἔφυγαν· μὰ ὁ Σαραγιώτης ἄφρισε· ἓνας ἀπὸ τοὺς στρατιώταις ἄκουσε τὴν ὀχλοβὴ καὶ ἔσκυψε ἀπ' τὸ παράθυρο νὰ ἰδῇ· τὸν πῆρε τὸ μάτι τοῦ Σαραγιώτη· τὸν σημαδεύει μὲ τὸ σισανέ του, καὶ μπάμ! τοῦ χώνει μέσα ἔς

τὸ μυαλὸ τὸ βόλι· καὶ τὸν ἀφίνει ἔς τὸν τόπο χω-
ρίς νὰ κἀνῃ κίχ· δὲν πρόφθασε οὔτε ἴπισω νὰ
πέση κ' ἔμειν' ἐκεῖ, σκυμμένος ἔς τὸ παράθυρο,
κυττάζοντας μὲ ἄματα ἀνοικτὰ καὶ πεθαμένα
τί γίνεται ὄζω ἔς τὸ δρόμο.

Ἀπὸ τότε ἄρχισε νὰ τρέμῃ ἡ καρδιά μου γιὰ
τὸν Σαλῆ· ὦρα μὲ τὴν ὦρα, θὰ τὸν καρφώσῃ κι'
αὐτὸν σὲ κανένα παράθυρο ὁ Σαραγιώτης, ἔλεγα
μέσα μου, πρέπει νὰ τὸν φευγατίσω ἀπὸ τὸ χάνι·
μὰ πῶς; ἡ βάρδια φύλαγε ὁλοένα ἔς τὴν πόρτα.

Μιά βραδυά, ποῦ τριγυροῦσα ἐκεῖ κοντὰ, μονο-
μιᾶς μοῦ ἦρθε ἓνα πρᾶγμα ἔς τὸ νοῦ μου· πῶς τὸ
χάνι αὐτό, ὅταν τὸ βαστοῦσε ὁ Μελιγκότσης, ὁ
πεθερός μου, τριάντα χρόνια κ' ἐδῶ, εἶχ' ἓνα πορ-
τάκι ἀπ' τ' ἀχούρι τοῦ πλαϊνοῦ σπιτιοῦ του
γιὰ νὰ μπαινοβγαίνει εὐκόλα· χρόνια τώρα ἦταν
καρφωμένο καὶ κανεὶς δὲν τὸ θυμοῦντανε· τὸ
σπίτι τοῦ Μελιγκότση, τὸ ξέρετε, εἶνε σὰν ἰδικό μου
ξεκαρφόρω ἦσυχά τὸ πορτάκι· καὶ τὰ μεσάνυ-
χτα σιγά, σιγά, σὰν κλέφτης, κρατῶντας τὴν
ἀνασασί μου, μπαίνω ἔς τὸ χάνι, ἀναβαίνω ἄνω.

— Σαλῆ, Σαλῆ!

Σκουντῶ τὸν Σαλῆ, τινάχθηκε ἄνω τρομαγ-
μένος γιὰτὶ μὲ τὸ χάρο κοιμῶντανε ὁ καυμένος
καὶ μὲ τὸ χάρο ἔζυποῦσε.

— Σαλῆ, εἴμ' ἐγώ, ἔλα νὰ φύγωμε.

— Νὰ πάρωμε καὶ τὸν σύντροφό μου.

Μὰ κ'εἶνος ἦταν ἀνάσκελα ἔξαπλωμένος, καὶ
μ' ἀνοικτὰ ἄματα κι' ἀνοικτὸ στόμα ἐπαράδινε
ψυχὴ· γιὰτὶ ἡ πληγὴ του δίχως γιὰτρό καὶ γιὰ-
τρικὰ φαρμάκωσε τὸ αἷμά του.

— Ἐλα, Σαλῆ, γιὰτὶ ἂν μᾶς πιάσουν, χαθῆ-
καμε κ' οἱ δύο μας.

Σιγά, σιγά καταβαίνομε, τὸν βγάζω ἀπ' τὸ
πορτάκι· τὸν δίνω μὲ γούνα μου καὶ τυλίγεται
καὶ ἴσια ἔς τὰς Σέρβαις· τὸ καίκι μᾶς ἀπάντεχε
φορτωμένο· πρὶν χαράξῃ σαλπάρουμε.

Ἄχ! τί λύσσα ἦταν τοῦ Σαραγιώτη τὸ πρῶν
ὄντας εἶδε πῶς τοῦ ξέφυγαν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ οἱ δύο
οἱ Τοῦρκοι· ὁ ἓνας πεθαμένος καὶ ὁ ἄλλος φευ-
γάτος· κρῖμα ἔς τὰ βόλια τοῦ σισανέ του ποῦ
τὸν εἶχε γεμίσει μὲ ὄροκ νὰ τοὺς σκοτώσῃ! Ἄν
μ' εὔρισκε κ'εἴνη τὴν ἡμέρα, μοῦπαν, δίχως ἄλλο
θὰ μὲ σκότωνε.

Μὰ ἐγὼ ἤμουν μακρὰ, ἔς τὴν Πόλι. ὄντας

φθάσαμε ἔς τὸ Φαναράκι, κι' εἶδε καὶ ἄλλους
Τοῦρκους ὁ Σαλῆς καὶ πίστεψε πειὰ καλὰ πῶς
ἐγλύτωσε, τότε νὰ βλέπατε φιλιὰ καὶ κλάμματα·
μὲ πῆγε ἔς τὴ μάνα του, τὴ γρηὰ χανοῦμισσα,
κι' αὐτὴ μοῦδωκε εὐχαίς, εὐχαίς! ἀπὸ τότε εἶμα-
σθε σὰν ἀδέλφια.

Τί νὰ σᾶς πῶ, βρὲ παιδιὰ, ξέρω πῶς
Χριστιανὸς καὶ Τοῦρκος δὲν ἔμπορουν νὰ ἀγαπη-
θοῦν ἔς τὰληθινὰ· τοὺς χωρίζουν τὸ αἷμα ποῦ
ἔχουσε ὁ ἓνας καὶ τὰ δάκρυα ποῦ ἔχουσε ὁ ἄλλος
τετρακόσια χρόνια· μὰ ἐμεῖς ὅπου ὁ ἓνας χρω-
σταίει ἔς τὸν ἄλλον τὴ ζωὴ του, ἀγαπιώμασθε σὰν
νὰ μὴ μᾶς χωρίζῃ καμμιά πίστι· κι' ὅταν βλέπω
τὸ Σαλῆ, καὶ τὴ μάνα του τὴ χανοῦμισσα ν' ἀγα-
ποῦν ἔτσι τοὺς χριστιανούς, μοῦ ἔρχονται ἔς τὸν νοῦ
μου τὰ λόγια τοῦ πατέρα μου, Θεὸς συγχωρέ-
τονε, πῶς μέσα ἔς τὴν Πόλι ἀπὸ τότε ποῦ τὴν
ἐπῆρε ὁ Μωχαμέτης, πολλοὶ γιὰ νὰ γλυτώσουν
τὸ σφᾶξιμο τούρκεψαν· καὶ φαίνονται Τοῦρκοι,
καὶ φοροῦν σαρίκι, καὶ πηγαίνουν ἔς τὸ τζαμί, καὶ
κάνουν τὸ ναμάζι των, μὰ κρυφά, εἶνε χριστιανοί,
καὶ μὲς ἔς τὸ σπίτι των, βαθειὰ, βαθειὰ, κάτω
ἀπὸ σαράντα σκαλιὰ ἔχουν τὸ ἐκκλησάκι των
μὲ τὰς εἰκόνες καὶ τὸ κανδηλί του. Ἄπ' αὐτοὺς
θᾶνε κι' ὁ Σαλῆς.

Περὶ τὸ λυκαυγές, ἐν ᾧ ὁ φανὸς διέχεε τὰς
τελευταίας τρεμουσας ἀκτίνάς του, καὶ εἰς τὸ
βαθῆως ὑπνώττον ἔζω Φαναράκι ὁ ἱμάτης ἀπὸ
τοῦ μιναρὲ ἔμελεπε λιγέως καὶ μελαγχολικῶς τὸ
ἑωθινὸν *εἶδν*, γαλακτώδης δὲ ὀμίχλη ἠωρεῖτο
ὑπὲρ τὰ φρίσσοντα τοῦ πόντου κύματα, οἱ ναῦται
ἠγέρθησαν ἀπὸ τὰς καπότας των μεθ' ὧν εἶχον
κατακλιθῆ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὁ δὲ πλοίαρ-
χος ἀνελθὼν ἀπὸ τὴν *κάμαραν* παρετήρει ἑτα-
στικῶς τὸν ὄριζοντα· ὁ ναυτόπαις ἀνήλθε καὶ
ἔλυσε τὰ ἱστία, οἱ ναῦται ἀνείλκυσαν τὴν ἄγκυ-
ραν, καὶ ὁ καπετὰν Διαμαντῆς τὸν οἶακα τοῦ
πηδαλίου στρέψας διηύθυνε τὴν πῶραν τοῦ
πλοίου πρὸς τὸ στόμιον τῆς Μαύρης θαλάσσης,
ἀφ' οὗ κατέβη εἰς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ εἶδεν
ὅτι ἡ κανδυλά εἶχεν ἔλαιον, καὶ ἔκαμε τὸν σταυ-
ρόν του πρὸ τοῦ εἰκονίσματος τοῦ Ἁγίου Νικο-
λάου.

ΔΡ. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

Ο ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ

Πρᾶγμ' ἀπίστευτον, ἀλλ' ὁμως, ὦ Ἐστία, πίστευσέ μου·
ψεύματα ποτὲ δὲν εἶπα, οὔδε θὰ εἶπῶ ποτὲ μου.
Τὸν ἐγνώρισα, τὸν εἶδα, συνεζήτησα μαζί του,
μάρτυρες οἱ δύο ἔτι ἐπιζῶντες ἀδελφοὶ του.

Εἶχεν ἄλλοτε γυναῖκα καὶ υἱὸν καὶ θυγατέρα,
τὰς ἐπῆρε καὶ τὰς δύο — πρὸς χαρὰν του — ἡ χολέρα,
κ' ἔμεινε μὲ τὸν υἱὸν του κ' ἔτρωγον τὸν πλεῖστον χρόνον
λάχανα ὡμὰ ὀλίγα μὲ ὀλίγον ἄλας μόνον.

Προσκληθεὶς ποτε εἰς γεῦμα βουλευτοῦ ὑποψηφίου,
εὔρε τρόπον καὶ ἐπῆρε ἐν τεμαχίον τυρίου,
καὶ το ἔχωσεν ἐντέχνως εἰς τὸν κόλπον του τὸν κρύον,
καὶ δὲν εἶδεν ὅτι πάντες ἔδωκεον καὶ ἐμειδίωον.

Ὅτε εἰς τὴν ῥυπαράν του ἐπανῆλθε κατοικίαν
θλιβὼν μὲ τὰς δύο χεῖρας τὴν πολυτιμὸν του λείαν,
ἄγρυπνος τὴν νύκτα ὄλην καθιστὸς ἔς τὸν κρᾶββατόν του
συνεζήτηε τί νὰ κάμῃ τὸ ἀστεῖον λάφυρόν του.